

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden veeleenvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bijvoorbeeld een (digitale) leeromgeving of een reader in het onderwijs (op grond van artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting Uitgeversorganisatie voor Onderwijslicenties (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-uvo.nl).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@bua.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Nieuwe kansen

door Ferdinand Grapperhaus

‘Now is the winter of our discontent’, laat William Shakespeare Richard III zeggen in een van zijn beroemdste monologen. Het stuk gaat over teloorgang, na een overdaad aan ambitie.

Laten we verder geen parallellen trekken, want Richard is een achterbakse intrigant. Maar het gaat in die openingsregels van *Richard III* om de verwoording van het gevoel dat ons overkomt wanneer we een doel niet bereikt hebben.

Het is ook de overweging van een maatschappelijke stroming die beziet wat er bereikt is, maar ook moet onderkennen wat helaas níét bereikt is, en vooral: dat vernieuwing onvermijdelijk is om uit een put te geraken. Dat veel ervaren politici afgelopen zomer hun vertrek uit de politiek aankondigden, was daar slechts een symptoom van.

Het gaat om de heruitvinding van de samenleving. Waarin we de noodzaak van het tegengaan van klimaatverandering onderkennen, waarin we de onlosmakelijkheid van migratieproblematiek met onze welvaart durven erkennen, waarin we eindelijk openlijk ons schuldige slavernijverleden hebben erkend, en waarin we lijken in te zien dat een steeds grotere bevolkingslaag niet meer kan meekomen.

Of daarvoor een nieuw sociaal contract nodig is, vraag ik mij af. Het gaat er vooral om dat het principe van ‘kicking the can down the road’ eindelijk overboord wordt gezet: we moeten ermee ophouden de problemen voor ons uit te schuiven. De bizarre ultieme oplossing die in het inmiddels demissionaire kabinet leefde van de aan/uit-knop voor gezinshereniging, was daar een voorbeeld bij uitstek van. Het gaat erom dat wordt samengewerkt aan gezamenlijke oplossingen, dat we de vermaledijde hypecultuur achter ons laten, en vooral dat we weer vanuit maatschappelijke principes besturen en politiek bedrijven.

Dat klinkt gratis, maar is het niet wanneer juist het fundament van die principes herijking vraagt. De christendemocratie bijvoorbeeld. ‘Christendemocratisch’ is een te beperkt begrip geworden in een enerzijds multireligieuze, anderzijds gesecculariseerde samenleving.

Het gaat om gedeelde uitgangspunten van barmhartigheid, respect en saamhorigheid en geloof in het bestaan.

Dat iemand een ander geloof heeft moet niet uitmaken; het gaat om veel meer gezamenlijkheid dan alleen de christendemocratische. Als we problemen willen oppakken, en ophouden met schijnoplossingen voor de bühne, met het *kicken van the can*, hebben we dezelfde principes nodig, ongeacht wat het fundament is.

Ik zag en hoorde onze nieuwe partijleider op het orgel spelen in Kampen. Het gaf een oud gevoel terug. Maar laat hij niet vól op het christelijke orgel gaan; juist nu ik een nieuw begin zie gloren, zou dat veel meer vanuit een expliciet oecumenische en multireligieuze gezamenlijkheid moeten dan alleen vanuit een door het christendom gedomineerde christendemocratische gezamenlijkheid.

Het is nú het moment, want ik zie de komende jaren hoop voor dat nieuwe geluid, zoals ook Shakespeare in de volgende regel zegt: ‘Made glorious summer by this sun ...’